

NAŠA KRONIKA

PIŠE MESTNI ARHIVAR

AVGUST 1920

1. »Jugoslovanska Matica« je sklicala po vseh večjih mestih, tako tudi v Ljubljani, Mariboru in Celju velika protestna zborovanja proti nameravani odpravi demarkacijske črte med glasovalnima conama A in B na Koroškem. Odprava te črte nasprotuje St. Germainski mirovni pogodbi, oškodovala pa bi našo državo z velikim dotokom manj vrednega denarja, ne glede na to, da bi podivjana agitacija povzročila tudi v coni A neznosne politične in prehranjevalne razmere.

5. *Gospodarski svet* se je ustanovil v Beogradu. Za člane tega sveta so imenovani sledeči Slovenci: Ivan Knez, predsednik trgovske zbornice in občinski svetnik, inženjer Vinko Turnšek, ravnatelj urada za pospeševanje obrti, Dragotin Hribar, predsednik Zveze industrijcev, Karel Kobi, veletržec v Mariboru in Janko Jovan, ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani.

8. Denarno zbiranje v obliki cvetličnega dne je bilo prirejeno danes v Ljubljani v korist koroškega narodnega fonda.

10. Javni nameščenci protestirajo proti podraženju premoga in železniških tarif, zlasti pa zahtevajo izboljšanje gmotnega položaja uradništva in uvedbo pravične službene pragmatike.

12. Narodni svet za Koroško je izdal troje vrst narodnih kolekov. Prvega v zeleni barvi s sliko Vrbskega jezera po 1.— K, drugega v rdeči barvi s sliko koroškega fanta v narodni noši, tretjega v modri barvi s sliko koroškega slovenskega dekleta v narodni noši, zadnja po K —50. Koleke je izdelal akad. slikar Maksim Gaspari in jih razpošilja »Gospodarski zvon«.

16. Deželna vlada je sklenila razpustiti ljubljansko prisilno delavnico in poslati obsojence njihovim občinam, vzgojevališče pa se premesti v Kočevje. Dosedanji ljubljanski zavod se bo uporabil v bolniške namene.

20. Osrednja vlada v Beogradu je odstopila. Novo vlado je sestavil dosedanji ministrski predsednik dr. Milenko Vesnić in zastopata v njih Slovence dr. Anton Korošec kot minister prometa in dr. Vekoslav Kukevec kot minister za socialno politiko.

Skladatelj Emil Adamič se je povrnil iz šestletnega vojnega ujetništva iz Rusije v Ljubljano.

26. »Mariborski delavec«, glasilo jug. demokratske stranke v Mariboru, je prenehal izhajati. Mesto njega začne izhajati dnevnik »Tabor« in je prevzel glavno uredništvo novega lista narodni poslanec profesor Voglar.

Regent Aleksander je podpisal obširno amnestijo za vso Slovenijo. Pomiloščeni so vsi politični obsojenci, zlasti one osebe, ki so bile sojene radi žaljenja Veličanstva.

28. V Ljubljani epidemično razsaja griža. Zdravstvena oblast po časopisju opozarja prebivalstvo na nevarnost te bolezni in daje navodila za obvarovanje pred njo.

Ponarejeni 20-kronski bankovci so se pojavili v Ljubljani.

29. Danes so se pričele v Mariboru velike sokolske slavnosti, ki bodo trajale do 1. septembra. Vršijo se pokrajinski sokolski zlet Sokolskega saveza.

30. Aproximacija. Goveje meso se prodaja po 22.— in 24.— K kg; svinjsko po 24.— in 28.— K; kava 56.— do 80.—, riž 32.— do 36.—, sladkor 60.—, bela moka 13'50 K za kg; olje 52.— do 56.— K, mleko 5.— K za liter, jajca kos K 1'50.

Umrlo je v avgustu v Ljubljani 182 oseb.

SEPTEMBER 1920

1. V deželni vladi za Slovenijo je bil imenovan za poverjenika za pravosodje dr. Gregor Žerjav, za poverjenika za notranje zadeve univ. prof. dr. Leonid Pitamic in za poverjenika za socialno politiko dr. Vladimir Ravnihar.

Most čez Ljubljano med Opekarsko cesto in Prulami je dograjen in izročen prometu.

2. Nemški publicist Herman Wendel, znani prijatelj našega naroda, se mudi danes v Ljubljani in se odpravlja na študijsko potovanje v Makedonijo.

4. Skladatelj Viktor Parma, ki je doslej živel na Dunaju, se je te dni za stalno naselil v Mariboru.

10. Na ljubljanski univerzi je bilo v prvem letu njenega obstoja vpisanih 741 slušateljev, in sicer na tehniški fakulteti 257, na pravni 234, na filozofski 96, na bogoslovni 90 in na medicinski 63.

Deželna vlada za Slovenijo je glede na močno gibanje, ki se opaža med uradništvom, sklenila ponovno naprositi vlado, da takoj reši vprašanje službene pragmatike in dovoli uradništvu 25% povišanje draginskih doklad.

12. V Hrvači pri Ribnici so odkrili spomenik jezikoslovcu patru Stanislavu Škrabcu.

14. Seja ljubljanskega občinskega sveta. Zaradi bolezni je bil podeljen županu dvomesečni dopust, zato predseduje obč. svetu podžupan dr. Karel Triller. Mestni uslužbenci prosijo, da jim obč. svet dovoli enkratni nabavni prispevek, in sicer oženjenim 4000 K, samcem 3000 K. Obč. svet je prošnjo odklonil. Čim bo država regulirala uradniške plače, bo storila to tudi mestna občina. — Obč. svet je dalje sklenil: 1. da se proti inspektoratu drž. železnic, ki je zasedel s svojimi uradi mestni dekliški licej in ga vključ od-povedi noče izprazniti — sodno postopa. Šolski zavod je sedaj stisnjen v »Mladiki« in teh škandaloznih šolskih razmer ne more občina prenašati.

Janko Jovan

Ivan Knez

Fran Voglar

Viktor Parma

2. pozdraviti in podpirati novoustanovljeni železniški konsorcij v Kočevju, ki si je nadel nalogo, izposlovati podaljšanje dolenske železnice od Kočevja do postaje Brod-Moravice. Ta proga je velikega pomena za trgovski promet Slovenije in pomeni znatno skrajšanje proge Ljubljana—Sušak.

Obč. svetn. dr. Adlešič je interpeliral radi prodaje mestnih poslopij. — Gospodarski urad Mol pboroča, da je vzrok pasivnosti mestnih poslopij iskati v tem, ker so najemnine prenizke. Popravila in snaženja stanovanj naj opravljajo stranke na svoje stroške. — Na interpelacijo istega občinskega svetnika glede prodaje hotela »Tivoli« poroča gospodarski urad, da občina hotel potrebuje za svoje goste, da ni odvisna od drugih podjetij. Zakupnika Dolničarja, ki je lani hotel prevzel, ne gre metati na cesto, zlasti ker je v podjetje dosti investiral. Če postane hotel »Tivoli« privatna last, bi tvoril stalno ognjišče nezadovoljstva za obiskovalce parka in za mestno občino. Občina je kupila l. 1865. ves tivolski kompleks od cesarja Franca Jožefa I. pod pogojem, da ostane vedno ohranjen ljubljanskemu občinstvu. — Dalje poroča podžupan, da je občina plačala za razsvetljavo na državni obrtni šoli l. 1919. K 12.928'48 in letos K 13.488'55. — Obč. svetn. J. Jeglič zahteva, da se na Opekarski cesti pomnoži razsvetljava, v parku na trgu Taboru pa namesti paznik; obč. svetn. Koleča pa prosi, da se iztrebi jarek na Tržaški cesti.

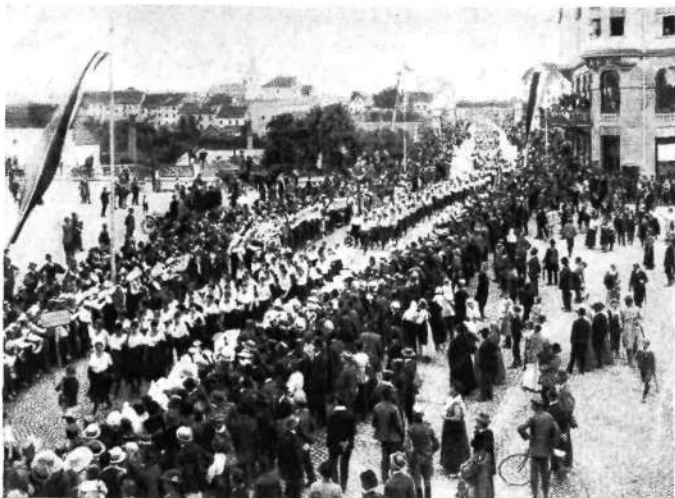
Dalje je občinski svet sprejel:

1. računski sklep Mestne hranilnice za leto 1919.;
2. ponudbo Frana Vokača, da plača za odkup mestnega sveta na Vodnikovem trgu za kvadr. m K 500'—;
3. odklonil pritožbo gostilničarjev Schreya, Mraka, Košaka in Mikliča proti naknadnemu predpisu užitnine na pijačo;
4. odobril poročilo mestnega fizikata o zdravljenju mestnih ubožcev;
5. odobril spremembo parcelacije na prošnjo M. Križmana v kat. obč. Karlovško predmestje;
6. odobril plačilo izdatkov za zgradbo cestnega kanala v Marmontovi in Kopališki ulici v znesku K 7939'—;
7. odobril popravilo mostu čez Mali graben na Opekarski cesti in dovolil v ta namen K 14.680'58;

8. odobril mestnemu vodovodu zvišanje vodovodne naklade, dalje cene pri večji porabi vode, vodomerske in ukinitve vseh popustov pri vodovodnih računih. — Vodovod ima zaradi podraženja premoga, povišanja voznine in delavskih mezd v letu 1920/21 1,525.729'— K primanjkljaja. Obč. svetn. J. Ložar predlaga, da se zveže kamniška žel. proga s Klečami, kar bi izdatno zmanjšalo prevozne stroške premoga. Obč. svetn. I. Kocmur predlaga, naj se bakteriološko preišče vse vodnjake v Spodnji šiški in gospodarje prisili, da uvedejo vodovod;

9. sklenil zaradi stalno naraščajočih cen vseh produktivnih potreb zvišati s 1. septembrom ceno električnemu toku, in sicer za razsvetljavo na K 8'—, za motorje na K 5'—, za električno cestno železnico na K 3'— za kil. uro. Le tako se lahko krijejo nad 2 milj. K narasli izdatki. — Iz istih razlogov se zviša tudi cena plinu na K 8'— za kub. m.

Obč. svetn. I. Kocmur je stavil sledeče predloge: 1. ustanovi naj se bolniška blagajna za mestne uslužbenke, upokojence in njih svojce; 2. sedanji trg Predškofijo, oziroma Pogačarjev trg naj se prekrsti v Adamičev in Lundrov trg, Zaloška cesta pa v Cesto 24. aprila; 3. vozni promet z avtomobili in kočijami

I. pokrajinski sokoški zlet v Mariboru: sprevid Sokolice

naj se prepove v Frančiškanski, Križevniški in Gosposki ulici, divjanje avtomobilov pa naj se ostro kaznuje. — Obč. svetn. I. Mihevc predlaga resolucijo za takojšnjo otvoritev obrtno-nadaljevalnih šol, ki so že od začetka vojne zaprte. Pozove naj se vlado in trg. zbornico, da prispevajo za pouk in pomorejo, da se ta za obrtno mladino važna šola zopet otvori. Podžupan pojasnjuje, da se je o tej stvari že razpravljalo. Učiteljstvo prejema za pouk na obrtno-nadaljevalni šoli za tedensko uro po 40.— ozir. 32.— K plače, zato zahteva 100% povišanje, kar pomenja tudi 100% zvišanje proračuna, kar pa je vlada odklonila, mestna občina pa zaradi slabih finančnih razmer ne more nositi vsega bremena. — Isti občinski svetnik predlaga resolucijo na vlado, da se ljubljanskim mesarjem dovoli tudi nakup živine v Prekmurju, kjer ima sedaj nakupovalni monopol samo Vnovčevalnica za živino. Živina se prodaja v Prekmurju po K 4.— do 5.—, kar bi pomoglo za znižanje cen mesu v Ljubljani. — Obč. svetnik dr. J. Adlešič predlaga, da se glede na stanovanjsko bedo reformira mestni stavbni red, mestna občina si more pridobiti razlastilno pravico za stavbne parcele, dalje naj se ustanovi stanovanjski fond in izvrši revizija najemnin in podnajemnin. Ustanovil se je poseben stanovanjski odsek, v katerega so izvoljeni: dr. J. Adlešič, Fran Škulj in Ivan Kocmur. — Isti obč. svetnik prosi pojasnila, kako je mogoče, da je verižniški urad kaznoval razprodajalce kruha po stojnicah, ker so prodajali kruh višje, nego peki. Podžupan pojasni, da je prodaja kruha na stojnicah prepovedana. Le oni, ki prodajajo klobase, smejo h klobasam prodati tudi en ali dva koščka kruha. Ker zasluži prodajalec že pri klobasi, nikakor ni dovoljeno, da bi iskal dobička še pri kruhu. — V stanovanjskem vprašanju je stavil še obč. svetnik I. Kocmur predlog, da se preiščejo vse hiše in da se dožene, kje bi se dalo poceni adaptirati stanovanja na podstrešjih. Podžupan pojasnjuje težave tega predloga, češ, da posamezni hišni posestniki sploh

I. pokrajinski zlet v Mariboru; spreved Sokolov

ne dopuste kakih adaptacij, če pa jih že dovoljujejo, zahtevajo, da nosi vse stroške mestna občina.

16. *Ljubljanski dopisni urad razglša:* V včerajšnji seji je plebiscitna komisija v Celovcu sklenila, da se mora naša vojska umakniti iz cone A, ne da se poprej ali istočasno umakne tudi italijanska vojska iz avstrijskega ozemlja na Koroškem. Dalje, da se mora umakniti tudi vse aktivno orožništvo, ki ni rodom iz Koroške in naposled, da se morajo suspendirati do plebiscita izvajanje nadzorstev nad (nemškimi) veleposestvi. Glede na to je deželna vlada za Slovenijo v svoji izredni seji danes dopoldne sklenila, podati svojo demisijo.

Dr. Vilko Pfeifer, bivši vladni komisar v Mariboru, je imenovan za agrarnega komisarja v Mariboru.

Ivan Belič, dolgoletni občinski svetnik, lastnik gostilne »Pri šestici«, je danes umrl.

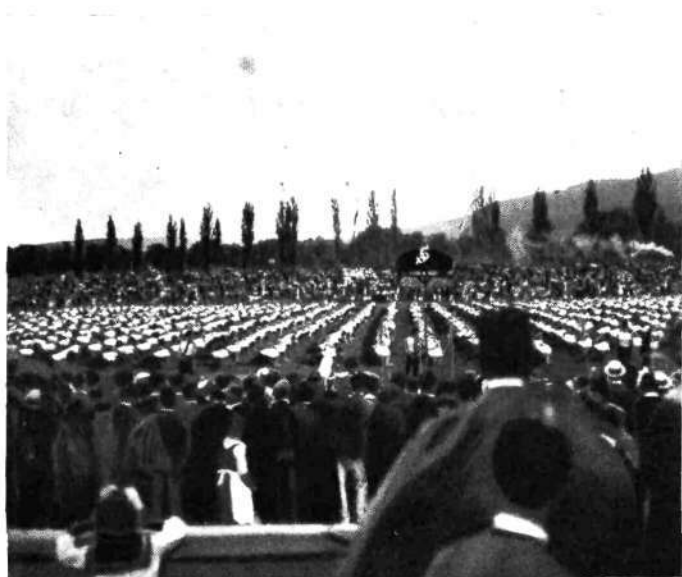
26. Uslužbenci ljubljanske cestne železnice so stopili danes v stavko, ker jim ravnateljstvo kakor tudi glavni odbor na Dunaju ni ugodno rešil prošnje za povišanje draginjskih doklad.

28. 2000 šolskih otrok iz nesvobodne Koroške je prispelo danes na obisk v Ljubljano. Otroci so bili sprejeti v Ljubljani nad vse pristrčno.

Jakob Smole, upokojeni uradnik tobačne tovarne, ki je marljivo deloval v ljubljanskem občinskem svetu od l. 1912., je danes umrl.

29. Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta. Podžupan se v uvodu spominja umrlih občinskih svetnikov Ivana Beliča in Jakoba Smoleta. Na njih mesta sta vpoklicana v občinski svet kleparski mojster in hišni posestnik Alojzij Lenček in upok. sodni oficial Valentin Vončina. Na mesto umrlega obč. svetnika Ivana Bonača je vstopil v obč. svet Jakob Bole.

V odbor za popravo volilnih imenikov in rešitev volilnih reklamacij, ki deluje pod predsedstvom župana, je izvolil obč. svet Antona Likozarja in Maksa Lillega. Predlog, da se izvoli v ta odbor tudi obč. svetnik J. Jeglič, je bil odklonjen. — Glede pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah poroča podžupan, da se je poskušal doseči sporazum z učiteljstvom za 50 % povišanje urnine, vendar brezuspešno, ker zahteva

I. pokrajinski sokolski zlet v Mariboru: javna telovadba

Ivan Belič

Valentin Vončina

Maks Lilleg

Tomaž Novak

učiteljstvo 100 % zvišanje. 50 % zvišanje znaša K 20.000— do 25.000—, kar bi Zveza obrtnih za drug še zmogla. Zadeva se prepusti obrtni zvezi, da začne pouk s pomočjo drugih učnih moči.

Obč. svetnik Šerjak predlaga, da se vpokliče v obč. svet mesto padlega obč. svetnika Tomaža Novaka njegov namestnik, prav tako naj se vpokliče namestnik za obč. svetnika dr. Ivana Zajca, ki se občinskih sej ne udeležuje.

30. *Zdravstveno stanje v Ljubljani.* Splošna umrljivost se je zopet znižala in približala oni iz predvojnih let. Izmed akutnih bolezni se je v zadnjem letu najbolj razširila griža, ki je zahtevala veliko žrtev. V teku leta 1919. se je rodilo 1187 otrok, umrlo 1252 oseb.

Umrlo je v mesecu septembru 132 oseb.

OKTOBER 1920

1. Danes je bila podpisana naredba ministrskega sveta, ki urejuje draginjske doklade državnih nameščencev in ki stopi z današnjim dnevom v veljavo.

4. Zlatko Baloković, jugoslovenski violinski virtuoz, je koncertiral danes v Ljubljani v hotelu Unionu.

10. Plebiscit na Koroškem se vrši danes. Vsa država nestrno pričakuje izida, s katerim se odloči državna pripadnost slovenske Koroške.

11. Plebiscitna komisija je začela danes s skruti-njem. Izid plebiscita bo objavljen šele v nekaj dneh. Iz plebiscitnega ozemlja prihajajo obupna poročila o nezaslišanem terorju nemških agitacijskih tolp, ki so v ogromnem številu preplavile slovensko ozemlje.

12. *Seja občinskega sveta ljubljanskega.* Podžupan poroča, da je na mesto obč. svetnika Tomaža Novaka, ki ga pogrešajo od začetka vojne, vpoklical njegovega namestnika Ivana Pengova, podobarja. — Zaradi osebnih sprememb v obč. svetu so bili izvoljeni v finančni odsek obč. svetnik Vončina, v direktorij užitn. zakupa obč. svetnik Lenček, v odbor vodovoda, elek-trarne in plinarne obč. svetnik Bole, v odbor mestne klavnice obč. svetnik Jaklič in Lenček, v šolski odsek obč. svetnik Ružička in Vončina, v obrtni odsek obč. svetnik Jaklič in Bole, v ubožni odsek obč. svetnik Lenček in Vončina, v policijski odsek obč. svetnik Lenček, ki je izvoljen tudi v naborno komisijo. —

V upravni svet Mestne hranilnice sta izvoljena obč. svetnik Ivan Petrič in Anton Škof. — Za namestnika v mestni šolski svet je bil izvoljen obč. svetnik Jan Ružička. — Dalje je občinski svet sklenil:

1. da se tovarnarja Adolfa Reicha prisili sodnim potom na izpolnitev v kupni pogodbi z dne 17. IX. 1915 prevzete obveze glede izvršitve novega betonskega kanala;

2. na prošnjo Električne zadruge v Spodnji Šiški za prevzem javne ulične razsvetljave je obč. svet sprejel pogoje, dogovorjene z mestno občino ljubljansko in gori omenjeno zadrugo;

3. obč. svet je sprejel občinski davek na vozila in avtomobile in občinski davek na prenočišča in določila teh davščin;

4. odobril načrt in pravila bolniške blagajne mest-nih nameščencev. Začetek poslovanja bo določil obč. svet kasneje;

5. dovolil za popravo ograje v »Zvezdi« v znesku K 4778—;

6. dovolil tržnemu nadzorstvu K 7000— za na-bavo potrebnih potrebščin in kemikalij;

7. izdal mestni občini stavbno dovoljenje za zgrad-bo stanovanjske hiše na Prulah;

8. zvišal prevozne tarife mestnemu prevozniku J. Turku;

Anton Škof

Josip Zupancič

Dr. Ivan Zajc

Zlatko Baloković

Ivan Pengov

Ivan Petrič

9. dovolil zvišanje cene vozniških listkov električni cestni železnici na K 1'60 s 15. decembrom pod pogojem, da gre polovica poviška v korist uslužbencev te železnice in da vozi redno tudi na dolenski progi. — Iz poročil obč. svetnikov je razvidno, da je delavstvo zaradi dnevno naraščajoče draginje v obupnem položaju. Obč. svetnik Tokan je mnenja, da je nujno potrebno, da prevzame mestna občina to podjetje in ga primerno razširi. Podžupan pojasni, da zahteva družba 4 milj. dinarjev za to železnico. Vsak voz stane 800.000.— K. Občina teh sredstev ne premore;

10. odobren je bil proračun za l. 1920./21. užitninskega zakupa;

11. tehtarina pri mestnem užitninskem zakupu se poviša za 100%, ker so se stroški in popravila tehtnice izdatno povečali;

12. zaradi splošnega naraščanja draginje se zvišajo tudi kavcije in klavnina pri mitniških uradih.

Obč. svetnik Eng. Franchetti je stavil resolucijo s predlogom, da se mestna pekarna, ki dela škodo pekarni — opusti. V živahni debati so se izjavili za predlog obč. svetniki A. Rojina in A. Bončar, češ, da je po vojni mestna pekarna nepotrebna. Obč. svetnika I. Kocmur in dr. J. Adlešič pa sta proti predlogu. Mestna pekarna je za prebivalstvo nujno potrebna, zato jo je treba še razširiti, kakor se dela to drugod,

kjer se taka podjetja komunalizirajo. Treba je peko energično revidirati. Predlog, da se mestna pekarna opusti, je bil s 16 proti 15 glasovom odklonjen. — Obč. svetnik Josip Zupančič predlaga, da se od skladišč na Dolenjskem kolodvoru zgradi čez mestni svet na Dolenjsko cesto v olajšanje prometa nova cesta. — Obč. svetnik Ivan Srebot ugovarja, da se trdniki Zankl dovoli v Jenkovi ulici stavbo, v kateri bi se kuhale kemikalije. — Obč. svetnik I. Kocmur interpelira g. podžupana, zakaj je mestni magistrat vključil sklepu obč. sveta, da je potrebno skrajno varčevanje in omejitev pri električni razsvetljavi, dovolil delegaciji ministrstva financ razširjenje naprav za električno razsvetljavo. Zaradi tega je ta uprava uvedla deljene uradne ure. Urađuje naj se povsod enotno, od 8.—2. ure. Prosi podžupana, da se napravi konec tej neslišani porabi toka, zlasti ker se zavrača najupravičenejša želja strank. Urađuje naj se ob dnevni svetlobi.

14. *Plebiscit na Koroškem se je zaključil v korist Avstrije.* Pri sinočni zelo kratki seji plebiscitne komisije je predsednik komisije Peck razglasil izid plebiscita v con A, ki je sledeč: V okraju Rožku je glasovalo za Avstrijo 1980, za Jugoslavijo 2318; Borovlje so dale za Avstrijo 6427, za Jugoslavijo 4981; Velikovec za Avstrijo 8306, za Jugoslavijo 2444 in v Pliberku za Avstrijo 5312, za Jugoslavijo 5535 oseb, skupno torej za Avstrijo 22.025 in za Jugoslavijo 15.278 glasov.

Iz došlih poročil je razvidno, da se je vršil plebiscit pod silnim pritiskom nemške, sistematično organizirane propagande. Ves nemški narod je materialno in moralno podpiral svoje nacionalne težnje v Koroški. Poleg tega so uživali Nemci polno podporo Italije, ki stoji odkrito na strani Avstrije. Plebiscit na Koroškem ostane v zgodovini slovenskega naroda za vedno črni madež. Ali smo storili vse, kar je bilo mogoče in potrebno za našo zmago? To in še marsikaj bo pojasnil — čas.

V Ljubljani so bile včeraj v znak žalosti zaprte vse trgovine, gostilne in kavarne. Na velikem protestnem zborovanju zoper nasilstva in plebiscitne sleparije pred Mestnim domom se je zahtevalo, da se Koroška zasede takoj z oboroženo silo.

Ivan Srebot

Dr. Gustav Záhorsky

Miha Verovšek

Ing. Vladimir Šuklje

15. Da zaščitijo naše prebivalstvo in njega imetje, ki je skrajno ogroženo po organiziranih nemških tolpah, so zasedle naše čete važnejše postojanke v pasu A na Koroškem. Avstrijska vlada protestira proti zasedbi. — Naš delegat pri plebiscitni komisiji Jovan Jovanović je odstopil.

18. Na zahtevo veleposlaniške konference v Parizu je beograjska vlada definitivno sklenila umakniti naše vojaštvo iz Koroške in predati upravo plebiscitnega ozemlja avstrijski republiki. S tem je končano zadnje dejanje narodne tragedije v Koroški.

20. Nj. vis. regent Aleksander je sprejel danes deputacijo narodne vlade pod vodstvom predsednika dr. J. Brejca in deputacijo koroških Slovencev pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. R. Kušaja. Ob tej priliki je bila predana na najvišjem mestu obširna spomenica o izvajanju plebiscita v Koroški, podprta z močnimi dokazi pristranosti plebiscitne komisije.

23. Za rektorja ljubljanske univerze je bil izvoljen prof. dr. Rihard Zupančič, ki je danes nastopil svoje mesto.

Pri generalnem konzulatu čehoslovaške republike v Ljubljani je bil imenovan za atašeja odlični naš prijatelj dr. Zahorsky, ki je danes prispel v Ljubljano.

27. Mestni blagajnik Miha Verovšek, dolgoletni zastavonoša ljubljanske sokolske župe, je danes umrl. Umrlo je v oktobru v Ljubljani 116 oseb.

NOVEMBER 1920

3. *Branko Pogačnik*, kapetan kralj. garde, je imenovan za ordonančnega oficirja Njeg. Vis. regenta Aleksandra.

5. *Kranjska hranilnica* slavi danes 100 letnico svojega obstoja. Zavodu načeluje sedaj industrijalec Dragotin Hribar. Kranjska hranilnica spada med pionirje našega hranilništva in uživa veliko zaupanje občinstva. Pred vojno je bil zavod domena nemške narodne manjšine.

6. *Jadranska delegacija* naše vlade, ki potuje k pogajanjem o jadranskem vprašanju v Rapallo, je prispela danes v Ljubljano. V delegaciji so ministrski predsednik dr. Milenko Vesnić, zunanji minister dr.

Trumbić in finančni minister Kosta Stojanović. Predsednik dež. vlade dr. Brejc je pozdravil na kolodvoru delegate, nakar je delegacija političnih strank tolmačila zahteve slovenskega naroda v jadranskem vprašanju.

9. *Seja občinskega sveta ljubljanskega*. Podžupan poroča, da je prejel ob priliki izgube koroškega plebiscita od zagrebškega mestnega zastopstva brzojavko z izrazom žalosti in sočutja. — Dalje je vlada dovolila, da se linijska užitnina obdrži kot mestna trošarina in da se mesto dosedanjih doklad pobira posebna mestna naklada. To bo nov dohodek mesta, ki občinstva ne bo oškodoval, ker so te doklade naložene večinoma na alkohol.

Dalje je občinski svet sklenil:

1. regulacijo dohodkov užitninskega osebja z zahtevo, da predloži mestni magistrat zadevni predlog na prihodnji seji;

2. protestirati pri ministrstvu financ zoper ukinitvev davka od prirastka vrednosti nepremičnin, ker je ta davščina socialno najpravičnejša, zlasti v dobi takega prekupčevanja, kakor ga doživljamo sedaj.

Podžupan odgovarja na interpelacijo 1. obč. svetnika Franchettija glede oddaje toka obrtnikom. Obstoječe naprave izključujejo vsako razširjenje toka bodisi obrtnikom, kakor privatnim prosilcem. Treba je ali zgraditi novo elektrarno ali pa obstoječo popolnoma preurediti; za oboje pa manjka denarja. Ako zgradi papirnica v Medvodah veliko elektrarno, je upati, da sklene Mol s to dobavno pogodbo za tok; 2. obč. svetniku J. Ložarju glede zgradbe železniškega tira k mestnemu vodovodu v Kleče. Amortizacija in obrestovanje take zgradbe pa je mnogo dražja kot dovoz premoga s konji; — 3. obč. svetniku Kocmurju glede prometa z vozovi in avtomobili po ozkih ulicah. Policijsko ravnateljstvo je bilo večkrat naprošeno, da napravi red, vendar še vedno popolnoma opušča vsako preganjanje voznikov; — 4. istemu občinskemu svetniku glede vodnjakov v Šiški: od bakteriološke preiskave ni pričakovati uspehov, kemična preiskava vodnjakov bi dala le trenutni uspeh. Gospodarje siliti, da v današnjih časih, ko za drag denar ni dobiti vodovodnih naprav, zgrade vodovode, pa bi bilo prekruto; — 5. obč. svetniku Mihevcu glede nabave živine v Prekmurju: cene mesa so v Ljubljani enake cenam v drugih mestih. V primeru proste trgovine z živino v Prekmurju bodo cene takoj poskočile, Mol pa ne more zahtevati monopola za nakup živine v Prekmurju, ker se zaradi monopolnega položaja domačini upravičeno pritožujejo; — 6. obč. svetniku Kocmurju odgovarja podžupan, da je nastala interpelacija radi višje oddaje toka finančni delegaciji iz ogorčenja uradništva nad vpeljavo popoldanskih uradnih ur, Mol pa ni mogla odreči prošnje finančne delegacije; — 7. obč. svetniku Zupančiču odgovarja podžupan, da bi stala zgradba druge ceste od Dolenjskega kolodvora do Dolenjske ceste K 120.000—, mestna parcela bi bila s tem razkosana in nemogočena zgradba skladišča za gramoz, ki ga Mol dovaža iz Lanišča; — 8. obč. svetniku Srebotu pa pojasni, da bo tvrdka Zankl v Jenkovi ulici zgradila samo skladišče za sode, ne bo pa kuhala kemikalij.

Obč. svet je izvolil nov meščanski odbor za upravo meščanske imovine, v katerega so bili izvoljeni: Avgust Jenko, Engelbert Franchetti, Tomaž Bizilj, Blaž Jesenko, Alojzij Lenček in Josip Maček. — Obč. svet je izvolil tudi volilne komisije za volitve v ustavotvorno skupščino. — Dalje je obč. svet sklenil:

1. da zahteva od vlade poddržavljenje mestnega dekliškega liceja, odnosno dekliške realne in reformne gimnazije, počenši z II. semestrom 1920/21 in je Mol pripravljena stopiti z državno učno upravo v dogovor glede prepustitve licejskega poslopja;

2. podaljšati Jelki Brettlovi rok za zazidanje stavbišča poleg Kreditne banke na Aleksandrovi cesti do 31. XII. 1925, ker je v sedanjih razmerah nemogoče graditi in bi najpreprostejša stavba stala več milijonov;

3. dovolil Julki Smoletovi prenos dosedanje najemne pogodbe pok. Jakoba Smoleta za zakup kopališča in gostilne v Koleziji na njeno ime;

4. dovolil Strojnim tovarnam in livarnam v Ljubljani parcelacijo in razdelitev sveta na Prulah na 14 stavbišč pod točnimi pogoji.

Interpelirali so: obč. svetnik I. Tokan radi škode, ki se godi hišnemu posestniku, kjer je mestna pekarna, z zahtevo, da se zadeva preišče; obč. svetnik I. Kocmur zahteva, da se užitninskim nameščencem za letošnje leto razdeli K 20.000 — za obutev, kakor so to prejeli drugi mestni nameščenci; dalje, da se dodeli S. K. Slovanu primerno sportno igrišče. Podžupan pojasni, da bo Mol odstopila nekdanje dirkališče sportnim klubom. — Isti obč. svetnik poudarja, da je povišanje draginskih doklad mestnim uslužbencem iluzorno, če se jim zato odteguje mesečno za premog in drva, kar danes ogromno stane. Te odtegljaje naj se uslužbenstvu spregleda. — Glede velikosti in kakovosti ljubljanskega kruha ugotovi, da peko pekovski mojstri v Celju in Mariboru boljši in večji kruh in žemlje za isto ceno in pokaže pecivo, ki ga je prinesel v dokaz s seboj. Ker je diferenca v teži znatna, zahteva, da tržno nadzorstvo nadzira pekovske mojstre glede teže in kvalitete kruha in krivce kaznuje. — Obč. svetnik Verbič prosi, da se nasuje Karunova ulica in Cesta v Mestni log z gramozom, dalje prosi, da se prične s kopanjem jarkov v Mestnem logu.

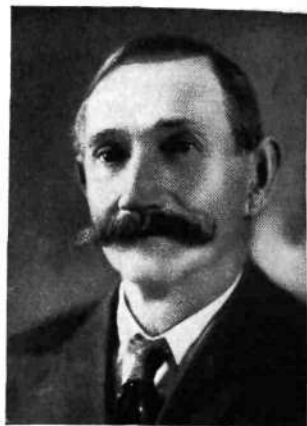
10. Dr. Josip Čerin praznuje 30 letni dirigentski jubilej. Bil je koncertni vodja Glasbene Matice v Ljubljani, kapelnik v Volksoperi in v dvorni cerkvi na Dunaju, 16 let je bil kapelnik vojaških godb in to na Dunaju, v Pragi, Budimpešti in Ljubljani, dalje kapelnik Narodnega gledališča v Ljubljani. Dr. Čerin je prvi Slovenec, ki je bil na dunajski univerzi promoviran za doktorja glasbenih ved.

12. V jadranskem vprašanju smo doživeli težak poraz. Izgubili smo Gorico, Trst, Reko, Istro, del Notranjske s Postojno, Zader, Čres, Lošinj in Lastvo, ki so pripadli — Italiji. — Moč pred pravico! »Samoodločba narodov«, s katero so operirali mirovni apostoli, prinaša malim narodom trpka razočaranja.

14. V vsej državi se vrše velika protestna zborovanja proti nasilju, izvršenim nad našim narodom ob priliki »rešitve jadranskega vprašanja« v S. Mar-

Anton Koleša

Anton Verbič

gheriti-Liguri. Tudi v Ljubljani je danes tako zborovanje v hotelu »Unionu«.

15. Danes sta potekli dve leti, odkar je poslal srbski polkovnik Švabič italijanskemu poveljniku ob demarkacijski črti noto, v kateri je zahteval, da se italijanske čete takoj umaknejo, ker bi v nasprotnem slučaju naletele na oboroženo srbsko vojno silo. Italijani so se ustavili tam, kjer še danes stoje. Ljubljana bo ohranila polkovnika Švabiča v častnem spominu.

20. Volilna agitacija za volitve v ustavotvorno skupščino dosega svoj višek. Politične stranke tekmujejo med seboj s shodi, volilna propaganda je razpaljena po vsej državi. Vlada je izdala naredbo, s katero se prepoveduje točenje alkoholnih pijač v vseh javnih lokalih na dan volitev, na dan pred volitvami in po volitvah.

26. Ing. Vladimir Šuklje, gozdarski svetnik in predstojnik urada za zgradbo hudournikov v Ljubljani je danes umrl.

28. Danes se vrše volitve v ustavotvorno skupščino. V Sloveniji kandidirajo svoje kandidate Jugoslovanska demokratska stranka, Slovenska ljudska stranka, Samostojna kmetijska stranka, Narodnosocialna stranka, Jugoslovanska socialnodemokratska stranka in Komunistična stranka Jugoslavije. Poleg teh kandidira svoje kandidate še Prekmurska stranka. Slovenija je razdeljena v tri volilne okraje in sicer v Ljubljano, ljubljansko oblast in mariborsko oblast. — Na podlagi uradnih poročil so se izvršile volitve sledeče: V Ljubljani je bilo od 11.158 volilnih upravičencev oddanih 8804 glasov ali 78,9 %. Prejeli so:

1. Jug. demokratska stranka . . .	3196 glasov;
2. Slov. ljudska stranka	1762 „ ;
3. Narodnosocialna stranka . . .	1189 „ ;
4. Jug. soc. demokr. stranka . . .	1158 „ ;
5. Komunistična stranka	1499 „ .

Na podlagi tega izida so v Ljubljani izvoljeni dr. Ivan Tavčar, dr. Andrej Gosar, Ivan Deržič in dr. Milan Lemež. — Socialisti so izšli brez mandata.

V ljubljanski oblasti (Kranjsko volilno okrožje) je bilo oddanih 67.351 glasov in sicer v okrajih: Cerknica 2478, Črnomelj 3828, Kamnik 7214, Kočevje 5437, Kranj 9035, Krško 8297, Litija 6431, Ljubljana okolica 10.840, Novo mesto 7291 in Radovljica 6500

Ivan Deržić

Miha Koren

Avgust Erzín

Simon Praprotnik

glasov, tako da znaša količnik 5682 glasov, za kvalificiranega kandidata pa 22.450 glasov. Na podlagi tega rezultata dobi Jug. dem. stranka 1, Slov. ljudska stranka 6, Sam. kmet. stranka 4, Jug. soc. dem. stranka 1, komunistična stranka 3 poslance. Nar. socialna stranka je ostala brez mandata. Izvoljeni so dr. Gregor Žerjav, Janez Brodar, Josip Nemanič, Janez Stanovnik, Karel Škulj, prof. Anton Sušnik, Jakob Kušar, Ivan Majcen, Ivan Pucelj, Janko Rajar, Etbin Kristan, Marcel Zorga, Valentin Mlakar in Vladislav Fabjančič.

V mariborski oblasti (štajersko volilno okrožje) je bilo oddanih 82.103 glasov, od katerih odpade na Jug. dem. stranko 4632 glasov in 1 mandat, Slov. ljudsko stranko 27.144 glasov in 7 mandatov, Sam. kmet. stranko 17.936 glasov in 5 mandatov, Jug. soc. dem. stranko 22.383 glasov in 6 mandatov, Narodnosocialno stranko 2365 glasov in 1 mandat, Komunistično stranko 5735 glasov in 1 mandat in na Prekmursko stranko 1908 glasov, ki pa je ostala brez mandata. Izvoljeni so dr. Vekoslav Kukovec, Ivan Roškar, Franc Pišek, Josip Klekl, Martin Kranjc, Vlado Pušenj, dr. Anton Korošec, dr. Josip Hohnjec, Ivan Krek, Josip Drofenik, Ivan Mrmolja, Ivan Kirbiš, dr. Bogumil Vošnjak, Etbin Kristan, Filip Kisovec, Josip Kopač, Rudolf Golouh, dr. Milan Korun in Zvonimir Bernot, Ivan Deržić in Miha Koren.

DECEMBER 1920

1. *Praznik ujedinjenja* se je danes v Ljubljani slovesno praznoval.

3. *Anton Kržič*, kanonik in profesor drž. učiteljišča v p. je danes umrl. Pokojnik je bil rojen 2. junija 1846 v Rakitni. Sodeloval je kot mladinski in ljudski pisatelj pri raznih revijah, dalje pri Slovenski Matici in Kat. družbi za Kranjsko, Mohorjevi družbi itd.

3. *Profesor Maks Pleteršnik*, avtor slovensko-nemškega slovarja, obhaja svojo 80-letnico življenja. Jubilar je tudi literarno pomembno sodeloval v slovenskem slovstvu.

4. *Državna trgovska akademija* je bila danes slovesno otvorjena. Slovesnost se je vršila v avli I. drž. gimnazije in so se je udeležili vsi predstavniki civilnih in vojaških oblasti in gospodarskih korporacij.

Upati je, da se novo ustanovljena trgovska akademija kmalu lahko nastani v lastnem domu.

5. *August Erzín*, magistratni uradnik, je danes preminul.

V Mariboru je odprl danes predsednik pripravljalega odbora general Maister prvo umetniško razstavo, katere se udeležuje 25 slovenskih umetnikov s svojimi deli.

12. *Prometni minister dr. Anton Korošec* je podal ostavko na svoje mesto v centralni vladi. — Istočasno so odstopili člani deželne vlade za Slovenijo dr. J. Brejc, prof. dr. Karel Verstovšek, ing. Dušan Sernec, Jakob Jan in univ. prof. dr. Leonid Pitamic. — Za poverjenika za pravosodje je imenovan dr. Vladimir Ravnihar, za poverjenika za soc. skrb pa Adolf Ribnikar.

14. *Krški škof dr. Anton Mahnič* je danes po daljši bolezni v Zagrebu, kjer je bil gost tamošnjega nadškofa dr. Bauerja — umrl. Pokojnik, ki se je rodil l. 1850. v Štanjelu na Goriškem, je bil neizprosni in brezkompromisen katolik, narodno zaveden boritelj za slovenski in hrvaški jezik, ki je prvi vpeljal v svoji škofiji staroslovenščino v cerkvene obrede. Bil je med ustanovitelji Leonove družbe, dalje je ustanovil Slovincem list »Rimski katolik« in Hrvatom »Hrvatsko Stražo«. Na gospodarskem, socialnem, zlasti pa na političnem torišču je posegal z močjo svoje velike osebnosti pomenljivo v razvoj dogodkov v smeri jasnosti načel in ločitvi duhov.

17. Rudarji so proglasili splošno rudarsko stavko in zahtevajo, da se jim mezde povišajo v razmerju narasle druginje, to je za 134 %.

21. *Seja ljubljanskega občinskega sveta*. Podžupan dr. Karel Triller odgovarja na interpelacijo obč. sv. I. Kocmurja in Engelberta Franchettija glede mestne pekarnice in predlaga, da se mestna pekarna in mestna aprovizacija opustita. Z vpeljavo proste trgovine smo prišli nazaj v predvojni trgovski tir. Obč. svet je predlog brez ugovora sprejel. — Dalje je obč. svet sklenil: 1. da se regulirajo plače užitinskih nameščencev; 2. najeti K 300.000 — za mestno zastavljalnico; 3. podaljšati dobo za pobiranje veselicega davka za nadaljnja tri leta; 4. spremembo pravil § 9. Mestne hranilnice; 5. v odbor mestne bolniške blagajne mestnih uslužbencev so bili izvoljeni: v načelstvo Bole Jakob,

Dr. Anton Mahnič

Anton Kržič

Aleksander Hudovernik

Franchetti Engelbert, Ivan Kocmur, Ivan Pengov in Valentin Vončina, v nadzorstvo: Anton Likozar, Ignacij Mihevc, Simon Praprotnik in Josip Zupančič, v razsodišče dr. Juro Adlešič, Aleksander Hudovernik, dr. Fran Novak, Ivan Tokan in kot namestnik Jakob Dimnik.

Dalje je občinski svet sklenil ponovno zvišanje električnega toka in plina za 50 % od 1. septembra dalje in sicer za odjemalce v pisarnah, skladiščih in trgovinah. — Zaradi silnega naraščanja vseh produkcijskih stroškov se povišajo tudi vse klavnične pristojbine v mestni klavnici za 100 %.

Obč. sv. I. Kocmur je interpeliral podžupana: 1. zakaj je mestno knjigovodstvo zavrnilo prošnjo mestnih oficiantov za povišanje dnevnic, 2. ker je z ozirom na predstoječo reorganizacijo državne javne uprave potrebna tudi reorganizacija mestnega magistrata, naj pošlje mestna občina tri do štiri uradnike v večja mesta (Dunaj, Praga, Berlin) za par mesecev, kjer naj prouče ustroj magistratov; 3. glede na to, da vse banke tako sijajno uspevajo in da mora Mol plačevati za svoja posojila visoke obresti predlaga, da se ustanovi v Ljubljani komunalna banka. — Obč. sv. J. Jeglič predlaga, da se postavijo v mestu in po parkih hišice za krmo ptic.

22. Za siromašno mladino ljubljanske škofije je daroval papež Benedikt XV. 120.000— K, katere razdeli škofijski ordinariat.

30. *Prehrana v Ljubljani.* Živimo v dobi neslišane draginje. Tržni promet je reduciran, ker je konsumna moč prebivalstva zelo padla. Cene mlevskim izdelkom so še vedno neustaljene. Mestni trg je dobro založen, vendar forsirani izvoz živine preti poslabšati kvaliteto govejega mesa. Občuti se tudi pomanjkanje podjetja za izdelovanje delikatesnih mesnih izdelkov, kar bi ugodno vplivalo na ceno masti. Mesarsko obrt zelo otežuje pomanjkanje velike hladilnice, kar tudi podražuje mesarsko obratovanje. — Splošno stanje cen je sledeče: Goveje meso na trgu, I. 22—, II. 20— K, v mesnicah 2— dražje; telečje meso 22— in 20— K; svinjsko meso 32— in 30— K; drobnica 18— K za kg. — Slanina trebušna 48—, riba in sal 52—, mešana 50— K, mast 55— K, šunka 58— K. — Klobase: krakovske 58—, hrenovke, safalade, posebne kajene 38— do 40— K, kranjske sveže 46— K,

polprekajene 54— K, suhe 64— K, tlačenke 30— K. — Perutnina: piščanec mali 20—, večji 30— do 34—, kokoš 40— do 45—, petelin 40— do 45—, raca 60— do 65— K. — Zajec domači 10— do 30— K. — Divjačine na trgu ni, ponudba je prešibka in ne krije niti gostilniških potreb, zato so cene nestalne in visoke. — Tudi ribji trg je zelo šibek in so cene ribam nenavadno visoke, boljših rib sploh ni na ponudbo. — Občutno je pomanjkanje mleka, ki stane K 6— liter. Mleko je kvalitetno slabo, zlasti ker je veliko preprodajalcev, ki se odtegujejo kontroli. — Sirovo maslo stane kg 80—, čajno 96— do 116—, maslo 80—, bohinjski sir 90—, sirček 14— K. — Jajec na trgu ni, vkljub visoki ceni K 4— za komad. — Sadje: luksuzna jabolka 8— do 10—, jabolka I. 6—, II. 5—, III. 3— do 4—, oranže 3— do 4— za kos. — Moka 0 18—, moka za kuho 16'50, krušna moka 14'50, koruzni zdrob 8—, pšenični zdrob 18— K za kg. — Kruh se prodaja navaden bel po 15—, žemlje navadne 18—, mlečne 24—, maslene 28—, črn kruh 8— za kg. — Pšenica K 11—, rž 9'50, ječmen 6'50, oves 4—, koruza sušena 4'80, fižol-ribničan 6—, prepeličar 9—, ješprenj 10— do 12—, kaša 9'50 za kg. — Testenine I. vrste K 26—, II. 20— za kg. — Zelenjava: solata endivija K 8—, zeljnate glave 1'20, kolerabe 1'20, ohrovt 2'40, čebula 4—, česen 26—, rdeča pesa 3—, sladka repa —80, krompir 2'30, kislo zelje 3—, kisla repa 2— K za kg. — Špecerijsko blago je zelo drago, vendar kaže na padanje cen za posamezne predmete: Kava Portoriko K 94—, Santos 97—, Rio 64—, žgana I. 116—, II. 100—, III. 80— K za kg. — Sladkor kristalni K 58—, v kockah 62— za kg. Sladkorja v kockah primanjkuje. Riž K 36— in 32—, sol 8—, poper cel 72—, mlet 80—, paprika III. 45—, sladka 80— do 120—, škrob: rižev K 76—, pšenični 48—, koruzni 36— za kg. — Olje namizno K 68—, jedilno 56—, petrolej 24— za l. — Pijače: Pivo čaša K 2'80, vrček 4'30, steklenica 6—. Vino staro 16—, 18— in 20—, novo 24— do 26— K za l. — Kurivo: drva za kub. m 230— K, premog za met. stot 63— K. — V detajlni trgovini se je začela ostrejša konkurenca, kar je opaziti v zniževanju cen pri prodaji sladkorja, riža, olja in škroba.

Umrlo je v mesecu decembru 90 oseb.